

**IZVJEŠTAJ O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE INTEGRIRANOG
RAZVOJA OPĆINE SANSKI MOST ZA 2016.GODINU**

Sanski Most, oktobar 2017.godine

IZVRŠNI SAŽETAK

Izveštaj o implementaciji Strategije integrisanog razvoja Općine Sanski Most (2014-2023.) ima za cilj da pokrene sve bitne aktere na razmišljanje i doprinese boljem donošenju odluka o realizaciji strateških prioriteta ekonomskog, društvenog razvoja i zaštite životne sredine, u okviru 15 definisanih sektorskih ciljeva.

Planom implementacije za 2016. godinu predviđeno je provođenje 79 projekata ukupne vrijednosti 5.918.500,00 KM. U 2016. godini započeta je implementacija 55 projekata, od kojih je 34 u cijelosti završeno. Procenat realizacije projekata u izvještajnoj godini je srednji (61 %), što predstavlja povećanje ukupnog stepena implementacije u odnosu na 56 % iz 2015. godine. Povećanje ukupnog stepena realizacije ogleda se najviše u kvalitetnijoj pripremi projekata i unaprijeđenjem ljudskih kapaciteta za pripremu i realizaciju, najviše kroz poslove Jedinice za upravljanje razvojem, te kroz unaprijeđenje saradnje sa eksternim partnerima – javnim preduzećima i ustanovama. Ukupna vrijednost implementiranih projekata je 4.073.728,00 KM, što je 70 % realizacije u odnosu na projektovani finansijski okvir. 12,5% od ovog iznosa, odnosno 509.216,00 KM realizovano je kroz budžet Općine, a ostalo (87,5%) iz eksternih izvora.

Što se tiče sektorskih ciljeva, tokom 2016. godine je realizirana implementacija projekata u 3 od 4 definirana sektorska cilja u okviru oblasti ekonomskog razvoja, a zbog nedostatka finansijskih sredstava došlo je do zastoja u implementaciji većih projekata u oblasti turizma. U sklopu oblasti društvenog razvoja podjedanko su realizirani projekti iz sva 4 definirana cilja, s tim da je poseban iskorak učinjen u sklopu realizacije projekata institucionalne saradnje sa dijasporom gdje su realizirana 3 projekta direktnog zapošljavanja i unaprijeđenja proizvodnih kapaciteta poljoprivrednih i prehrambenih subjekata. Implementacija infrastrukturnih projekata najviše je dala rezultat kroz strateške ciljeve okolišnog razvoja gdje su posebni rezultati ostvareni kroz oblast komunalne infrastrukture i energetske efikasnosti, a koncept energetske efikasnosti u javnim objektima po prvi put je sistematski tretiran. Obzirom da su svi sektorski ciljevi postavljeni prilično široko i pokrivaju cjelokupan period implementacije do kraja 2016. godine, nije došlo do cjelokupne implementacije jednog ili više sektorskih ciljeva.

U pogledu ključnih prioriteta i fokusa za prethodnu 2016. godinu, općina je nastavila realizaciju projekata iz oblasti poljoprivrede i okoliša, te projekte na unaprijeđenju javne infrastrukture. Poseban rezultat je ostvaren kroz projekte sanacije štete od poplava, a u 2016. godini Općina Sanski most je pristupila realizaciji 2 velika projekta koje UNDP implementira sa Vladama Švedske i Švicarske, a to su "Jačanje uloge mjesnih zajednica u Bosni i Hercegovini", te "Projekt općinskog ekonomskog i okolišnog upravljanja – MEG". Otežavajući faktor u ukupnoj realizaciji strateškog plana za 2016. godinu predstavlja nedostatak sredstava za projekte poslovne infrastrukture, kao i činjenica da neki od redovnih javnih poziva institucija viših nivoa vlasti (npr. Fond za zaštitu okoliša), nisu bili raspisani. Također, sredstva za projekte stručnog obrazovanja i zapošljavanja su bila izuzetno limitirana, prije svega misleći na sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje, a UNDP s druge strane u 2016. nije imao aktivnosti na projektima transfera znanja i tehnologija, koji su planirani za 2017., iz čega proizilaze glavni razlozi za nisku stopu implementacije projekata stručnog usavršavanja.

Izostajanje očekivanih efekata su rezultat negativnog trenda - migracije lokalnog stanovništva kao posljedica loše ekonomske situacije, te nedovoljne konkurentnosti domaće proizvodnje. Tokom izvještajnog perioda nastavljene su i aktivnosti sprovođenja stečajnog postupka i provođenja aktivnosti stečajnog postupka u JKP "Sana" d.o.o. Sanski Most, te DD "Drvna industrija Sana" Sanski Most.

Što se tiče izgradnje institucionalnih kapaciteta za učinkovito upravljanje razvojem, općina Sanski Most je tokom 2016. godine, u saradnji sa stečajnim upravnikom D.D. "Drvna industrija Sana" započela aktivnosti na izradi plana parcelacije za navedeno područje, čime bi se stvorili preduvjeti za nova potencijalna ulaganja i formiranje nove Poslovne zone "Zdena". Poseban nedostatak implementaciji predstavljaju i ograničavajući ljudski faktori u sklopu privrednih subjekata što je direktno uticalo na privlačenje eksternih sredstava namijenjenih isključivo za privredne subjekte (Projekti koje su finansirali CREDO, USAID, GIZ), tako da će jedna od glavnih mjera u narednom periodu biti izgradnja i unaprijeđenje ljudskih i administrativnih kapaciteta

lokalne privrede za što kvalitetniju pripremu i implementaciju razvojnih projekata. U ovaj proces će biti uključeni i predstavnici lokalnih udruženja jer je evidentan isti problem i u oblasti nevladinog sektora.

Od ključnih makroekonomskih indikatora, broj zaposlenih je uvećan za 197 u odnosu na 2015., kad je isti broj bio umanjen za 51 u odnosu na 2014. godinu. S druge strane, u odnosu na prethodnu godinu došlo je do smanjenja broja nezaposlenih za 398 lica s tim da u ovom slučaju treba uzeti u obzir i nepovoljan migracioni trend kao jedan od razloga za smanjenje ukupnog broja nezaposlenih. U izvještajnom periodu došlo je do povećanja uvoza sa 19.326.000 KM na 22.761.000 KM, a izvoz je neznatno smanjen sa 34.450.000 KM na 34.243.000 KM čime pokrivenost uvoza izvozom iznosi 155,2%.

Kada je riječ o zaključcima i korektivnim akcijama u pogledu prethodne godine, najveće prepreke ili teškoće u provedbi operativnih planova a time i strateškog dokumenta u cjelini odnose se na mikro financijsku stabilnost Budžeta lokalne zajednice, te sve izraženiji makro financijski parametar-neizvjesnost realizacije eksternih planiranih izvora financiranja, što upućuje da će u narednom periodu biti neophodna revizija postojećeg strateškog dokumenta (prije predviđenog vremenskog okvira o praćenju i vrednovanju strateškog dokumenta), bolje rečeno korektivni efekti odnosili bi se na uspostavljanju realnog financijskog okvira za sve operativne planove bez obzira na koji vremenski period se odnose.

1. UVOD

Strategiju integriranog razvoja općine Sanski Most za period 2014-2023. godine izradio je Razvojni tim Općine u periodu januar-novembar 2013. godine, u okviru Projekta integrisanog lokalnog razvoja (ILDP), koji predstavlja zajedničku inicijativu Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP).

Strategija razvoja općine Sanski Most usvojena je u drugom mjesecu 2014.. godine na 12. redovnoj sjednici Općinskog Vijeća, održanoj dana 20.02.2014. godine. Kao operativni instrument za realizaciju strategije, općina priprema trogodišnji plan implementacije (1+2) svake godine od usvajanja strategije. Detaljni plan implementacije za 2014.- 2016. godinu je pripremljen i jeste objavljen na web stranici općine. Nakon isteka prethodnog, Općinsko vijeće je u januaru 2017. usvojilo novi trogodišnji plan implementacije za period 2017. – 2019. god.

Ovaj izvještaj odnosi se na implementaciju strateških, odnosno sektorskih, prioriternih projekata u 2015. godini, koji se, po MiPRO metodologiji, planiraju uz konsultacije sa svim bitnim akterima u zajednici u svim fazama implementacije strategije.

Nosilac izrade trogodišnjeg Plana implementacije (1+2) kao i izvještaja je JURA, koja u općini Sanski Most obavlja funkciju jedinice za upravljanje razvojem. Izvještaj je pripremljen u saradnji sa predstavnicima svih unutrašnjih organizacionih jedinica općine Sanski Most.

Podaci o implementaciji se kontinuirano prikupljaju tokom cjelokupnog perioda koji pokriva ovaj izvještaj i to korištenjem alata za praćenje implementacije Strategije (APIS-a) i na osnovu definisanih sektorskih i makroekonomskih pokazatelja (SMI tabela). Podaci se timski analiziraju, na osnovu čega se priprema kvalitativni osvrt na posmatrani period implementacije, kao i pouke i preporuke za naredni period.

2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

2.1. Vizija

Strategijom razvoja općine Sanski Most za period 2014. – 2023. godine, definirana je sljedeća vizija: Sanski Most – prirodna oaza zadovoljnih građana, "most" između ideje i uspjeha.

2.2. Strateški ciljevi

Strategijom razvoja općine Sanski Most za period 2014 – 2023. godine, definirana su 4 strateška cilja:

Strateški cilj 1: Unaprijeđen sistem podrške lokalnoj privredi

Strateški cilj 2: Izgrađeno resursno partnerstvo energetske potencijala, poljoprivrede, okoliša i turizma

Strateški cilj 3: Izgrađeni ljudski, tehnički i administrativni kapaciteti javnog i nevladinog sektora u svrhu poboljšanja kvaliteta života u lokalnoj zajednici

Strateški cilj 4: Stvoren europski imidž općine i institucionalizirana suradnja s dijasporom kao razvojnom komponentom

2.3. Sektorski ciljevi

Strateški prioriteti za razvoj općine su: ekonomski razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine. U okviru ovih sektora, definisani su sljedeći ciljevi:

Ekonomski razvoj

Sektorski cilj 1: Unaprijeđen sektor MSP kroz primjenu novih proizvodnih tehnologija i uspostavu sistema standardizacije uz povećanje ukupnog prihoda u sektoru prerađivačke industrije za 30 % do 2018. godine.

Sektorski cilj 2: Do 2017. godine kreiran povoljan poslovni ambijent u skladu sa nadležnostima lokalne samouprave kroz unaprijeđenje i prilagođavanje administrativnih postupaka.

Sektorski cilj 3: Do 2018. godine kvalitetno poboljšana poslovna infrastruktura u svrhu povećanja konkurentnosti i stepena realizacije novih investicija s naglaskom na prehrambeni, drvoprerađivački i energetske sektor.

Sektorski cilj 4: Do 2015. godine kreiran finalni turistički proizvod na bazi kulturno-historijskog naslijeđa i prirodnih potencijala.

Društveni razvoj

Sektorski cilj 1: Smanjenje emigracije stanovnika starosti do 35 godina za 30 % do 2018. godine.

Sektorski cilj 2: Do 2018. godine izgrađeni kapaciteti subjekata javnog i nevladinog sektora s ciljem poboljšanja dostupnosti postojećih i izgradnje novih javnih usluga u okviru zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite.

Sektorski cilj 3: Do 2018. godine kreirana ponuda kulturnih i sportskih sadržaja i unaprijeđeni infrastrukturni kapaciteti za aktivno korištenje slobodnog vremena.

Sektorski cilj 4: Do 2018. godine izgrađen i promoviran europski imidž općine Sanski Most kroz lokaliziranje EU i insititucionalnu saradnju sa dijasporom.

Sektor zaštite i unapređenja okoliša

Sektorski cilj 1: Uspostavljen kanalizacioni sistem u gradskom području do 2018. godine

Sektorski cilj 2: Proširenje vodovodne mreže na području općine / do 90 % pokrivenosti Općine / do 2018. godine

Sektorski cilj 3: Do 2018. godine osnaženi ljudski i tehnički kapaciteti JKP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Sanski Most

Sektorski cilj 4: Do 2016. godine izgrađena javna komunalna infrastruktura za selektivno prikupljanje otpada i otkup sekundarnih sirovina.

Sektorski cilj 5: Do 2018. godine osnaženi ljudski i tehnički kapaciteti JKP "Sana" d.o.o. Sanski Most

Sektorski cilj 6: Do 2018. godine uspostavljen sistem energetske učinkovitosti objekata javnih ustanova u preduzeća uz smanjenje trenutnih troškova za 20 %.

Sektorski cilj 7: Do 2018. godine unaprijeđen sistem upravljanja vodama i zemljištem kao resursima.

2. 4. Ključni planirani prioriteti i fokusi za posmatrani godišnji period (2016. godina)

Ključni prioriteti ekonomskog sektora

U skladu sa definisanim sektorskim ciljevima, ključni prioriteti ekonomskog sektora za 2016. godinu su: unaprijeđenje poslovne infrastrukture u Industrijskoj zoni "Šejkovača", kao i kreiranje finansijskih povoljnosti i administrativne ažurnosti uprave naspram potencijalnih investitora sa posebnim akcentom na investitore u oblasti poljoprivrede. Fokusiranjem na stvaranje poslovnog ambijenta za ulaganje i poboljšanja postojeće infrastrukture – kapaciteta, općina Sanski Most bi unaprijedila povoljnije poslovno okruženje za ulaganja i privređivanje, što doprinosi realizaciji sektorskih ciljeva 1, 2 i 3.

Ključni prioriteti društvenog sektora

U društvenom sektoru za 2016. godinu ključni prioriteti su aktivnosti koje se odnose na zapošljavanje a samim tim i zaustavljanje nekontrolisane migracije lokalnog stanovništva dobi do 35 godina, a što doprinosi realizaciji sektorskog cilja 1. Pored navedenog, poseban prioritet predstavlja i jačanje kapaciteta organa Mjesnih zajednica kako bi iste postale nosilac ruralnog razvoja na području općine Sanski Most, a paralelno s ovim procesom, planirano je i unaprijeđenje kapaciteta NVO sektora s ciljem povećanja obima samostalne pripreme i realizacije razvojnih projekata.

Ključni prioriteti sektora okoliša

U sektoru okoliša za 2015. godinu ključni prioriteti su poboljšanje komunalne infrastrukture, te osposobljenosti tehničkih i ljudskih kapaciteta u pogledu vodosnabdijevanja i zbrinjavanja otpada, što doprinosi reallizaciji sektorskih ciljeva 1, 2, 3, 4 i 5. Paralelno s ovim, prioritet predstavlja i sanacija štete od poplava kroz projekte i mjere rekonstrukcije i sanacije javne infrastrukture.

2.5. Zbirni pregled prioritetnih projekata i okvira za njihovo finansiranje obuhvaćenih Planom implementacije 2017-2019. godinu

Za planski period 2017-2019.godine ukupno je planirano 101 projekat, od čega 18 projekata koji su ili započeti, ili prenešeni iz prethodnog perioda. Posmatrajući po razvojnim sektorima za period 2017-2019. godine, u sklopu ekonomskog sektora je ukupno planirano 36 projekata, u društvenom sektoru 31 projekat, te u sektoru okoliša 34 projekta. Za realizaciju ovih projekata planirano je ukupno 23.771.392,00 KM, od toga iz vlastitih izvora 5.376.000,00 KM, iz eksternih 17.375.392,00 KM. Pri tome planirana ukupna kapitalna ulaganja u razvojne projekte čine 22,6% ukupnog planiranog općinskog budžeta. U nastavku je grafički prikaz strukture planiranih projekata u odnosu na broj projekata, izvore finansiranja i finansijske parametre po sektorima.

Što se tiče izvora eksternog finansiranja, najznačajniji predviđeni izvori za period 2017.-2019. godine su od strane domaćih institucija viših nivoa vlasti – ministarstva, zavodi i agencije, te međunarodni finansijski subjekti – razvojni programi (UNDP, USAID, SIDA), ambasade i međunarodni fondovi (IPA, FP7). Određeni iznos se planira obezbijediti i iz učešća lokalnih javnih preduzeća i ustanova te privrednih subjekata, a zadnja opcija preostaje i kreditno zaduženje za kapitalne investicije za koje se ne pronadu sredstva iz prethodno navedenih izvora.

Kako bi iskoristila prilike za privlačenje sredstava iz eksternih izvora, općina je tokom prethodnog perioda potpisala niz sporazuma sa UNDP u sklopu implementacije Projekta općinskog ekonomskog i okolišnog upravljanja (MEG), Projekta jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH, u 2017. očekuje se i nastavak projekta Migracije i razvoj, a sa Općinama Ključ i Velika Kladaša potpisan je Sporazum o međuopćinskoj saradnji o implementaciji projekta MOS koji je također finansijski podržan od strane UNDP-a. S druge strane, potpisani su i sporazumi o saradnji sa USAID za implementaciju projekata PRO – Budućnost, a sa CRS (Catholic Relief Service) je u sprovedbi Program stambenog zbrinjavanja koji će u 2017. godini imati i ekonomsku komponentu usmjerenu ka poljoprivredi i zanatstvu. Što se tiče domaćih institucija, potpisan je niz ugovora o implementaciji razvojnih projekata vezano za oblast javne, komunalne i poslovne infrastrukture (kantonalna i federalna ministarstva) za čiju implementaciju su sredstva obezbijeđena na osnovu prethodno raspisanih javnih poziva. Posebno se očekuje uspješna saradnja sa institucijama viših nivoa vlasti u projektima rekonstrukcije javne infrastrukture stradale tokom poplava 2014. godine.

U narednom periodu Općina namjerava pripremiti niz projekata koje će aplicirati svim trenutno dostupnim finansijskim subjektima, a poseban naglasak će biti na unaprijeđenju poslovnog ambijenta kroz promociju investicijskih ulaganja, implementaciju projekata jačanja kvaliteta radne snage, unaprijeđenja poslovne infrastrukture u sklopu Poslovne zone "Šejkovača", te rješavanje stečajnog postupka DI "Sana" kako bi se ispunili preduvjeti za formiranje nove poslovne zone "Zdena".

U periodu 2017. – 2019. planirano je da se najveći dio sredstava utroši u okviru ekonomskog i okolišnog sektora, gde su sadržani i najveći projekti u ukupnom iznosu od 20.611.392 KM od čega iz budžeta 4.424.000 KM (21,4 %), a iz eksternih izvora 16.187.392 KM (78,6 %).

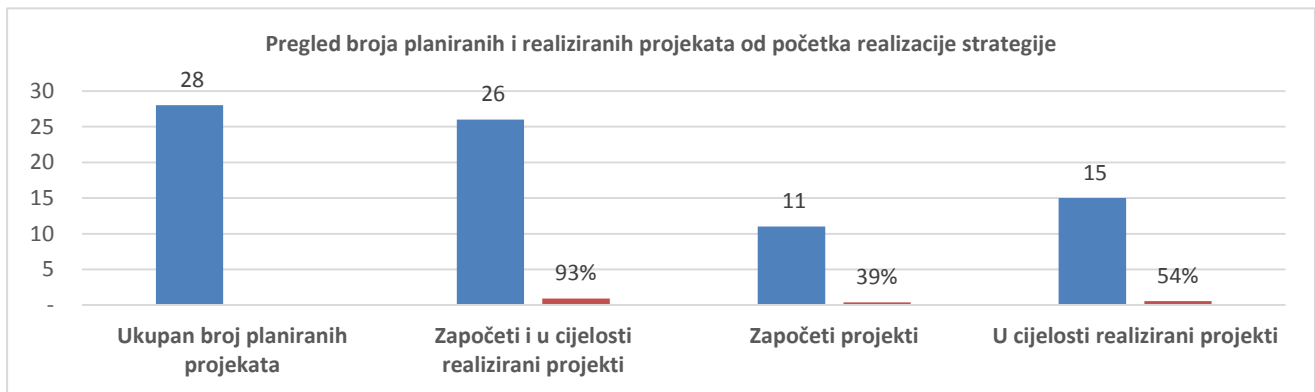

3. PREGLED IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE INTEGRISANOG RAZVOJA

3.1. Sažet osvrt na prethodni period implementacije

Od početka realizacije razvojne Strategije u potpunosti je završeno 64 projekata, što je 72,7 % od ukupno planiranih 88 projekata. Također je započeto 88 višegodišnjih projekata koji su još uvijek u procesu realizacije. Pri tome, važno je napomenuti da se zbog ograničenih ljudskih kapaciteta organa uprave ali i ostalih subjekata javnog, privatnog i nevladinog sektora, kao i zbog nedostatka finansijskih sredstava (uglavnom zbog ukidanja određenih donatorskih linija), odustalo od određenih projekata (uglavnom onih planiranih odmah 2014.), a da je kod nekih projekata izvršena izmjena, odnosno prilagođavanje. Tu se prije svega misli na projekte javne infrastrukture, ali i projekte unaprijeđenja kvaliteta radne snage. Ujedno, u proces implementacije je uključeno 12 novih projekata (koji nisu bili planirani Strategijom, ali čije uključenje doprinosi realizaciji zacrtanih strateških/sektorskih ciljeva), a to su projekti energetske efikasnosti, sanacije štete od poplava, te projekti javne komunalne infrastrukture.

U nastavku je grafički prikaz implementacije broja projekata.

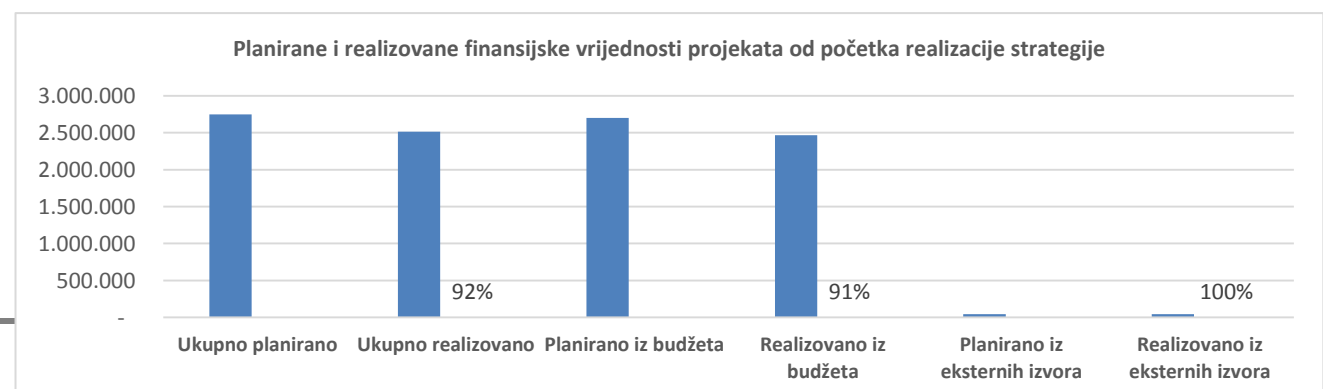

Ukupna vrijednost planiranih projekata je 5.918.500,00 KM, dok je vrijednost u potpunosti završenih projekata kao i projekata koji su još uvijek u procesu realizacije 3.824.877,00,00 KM, što je 65 % realizacije planiranog. Od toga, vrijednost u potpunosti završenih projekata je 248.851,00 KM, što je 4 % u odnosu na ukupan broj planiranih projekata.

U strukturi vrijednosti ukupnog broja planiranih projekata 835.500,00 KM (14%) je predviđeno iz općinskog budžeta dok je 5.083.000,00 KM (86%) predviđeno iz eksternih izvora.

Kada je riječ o strukturi realiziranih projekata, od ukupnog broja u potpunosti završenih projekata ili projekata koji su još uvijek u procesu realizacije, vrijednost od 521.828,00 KM (57,8 %) je realizirana iz općinskog budžeta dok je 7.137.926,00 KM (142 %) realizirano iz eksternih izvora. Pri tome u strukturi vrijednosti u potpunosti realiziranih projekata, iz općinskog budžeta je realizirano 76.756,00 KM (8,55%) a 172.095,00 KM (3,5 %) iz eksternih izvora

U nastavku je grafički prikaz finansijske implementacije projekata.

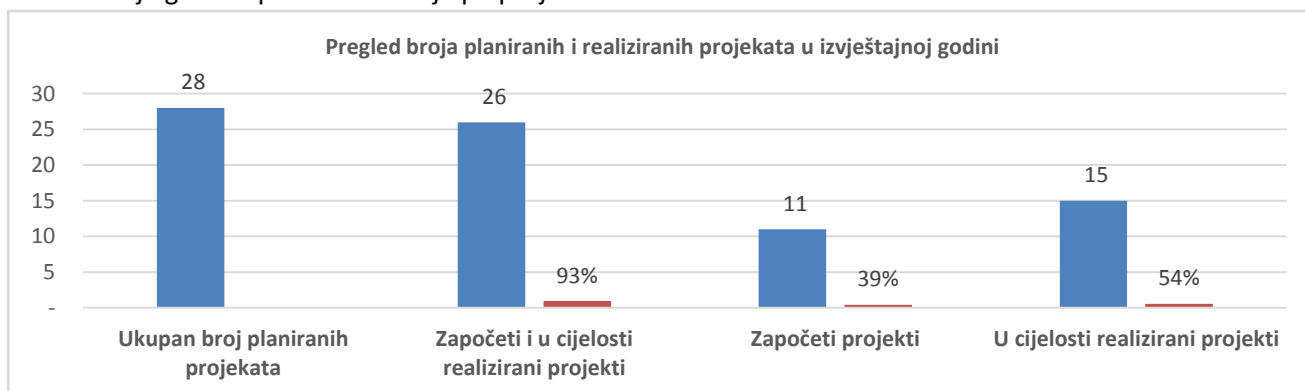

Posmatrajući realizaciju ukupnog broja započetih i u potpunosti završenih projekata, od početka realizacije Strategije, može se zaključiti da je postignuta srednja realizacija. Mada na procent realizacije ukupnog broja projekata utiču brojni faktori ipak se može zaključiti da je ukupna realizacija plana implementacije zadovoljavajuća posebno ako se uzme u obzir pozitivan trend u protekle 3 godine, jer se pristupilo jednom novom načinu izrade strateškog razvojnog dokumenta, a s tim se pristupilo i novom načinu pripreme i same realizacije projekata.

3.2. Pregled implementacije Strategije u izvještajnoj 2016 godini

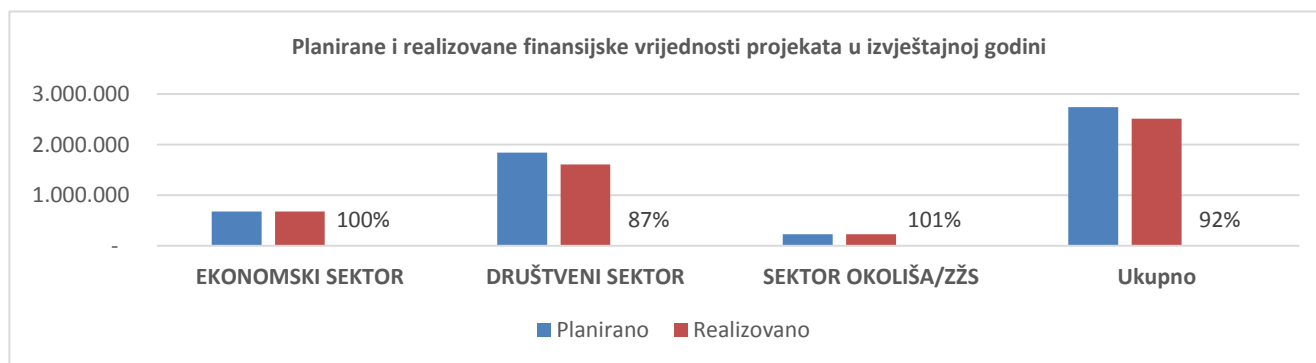
Planom implementacije za 2016. godinu je planirano 79 projekata a u potpunosti je realizirano 55 projekata. Od ukupno realiziranih projekata u 2016 godini, 48 projekata se odnosi na projekte čija je realizacija započeta u prethodnih godinama a 7 projekata se odnosi na jednogodišnje projekte koji su započeti i završeni u 2016 godini.

U nastavku je grafički prikaz realizacije po projektima.

Kada je riječ o finansijskoj realizaciji, ukupna realizacija projekata je 65,5 % u odnosu na Plan. Pri tome, u ukupnom broju realiziranih projekata, 9,1 % se odnosi na finansiranje iz općinskog/opštinskog budžeta dok je 88,6 % iz eksternih izvora finansiranja. Upoređujući planiranu strukturu po izvorima finansiranja gdje je u Planu implementacije za 2016 godinu bilo predviđeno finansiranje projekata sa 15% iz općinskog/opštinskog budžeta, a 85% iz eksternih izvora finansiranja, može se zaključiti da je ostvaren uspjeh u smislu rasterećenja općinskog budžeta, odnosno uspjeh u privlačenju i realizaciji sredstava iz eksternih izvora finansiranja.

U nastavku je grafički prikaz finansijske realizacije po sektorima.

U tabelama u nastavku je dat detaljan prikaz ukupno realizovanih projekata u odnosu na planirano, ukupno i po sektorima:

Tabela 1. Pregled planiranih naspram ostvarenih projekata u 2016.godini (svi sektori)

PREGLED (potpuno ili djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	79	5.918.500,00 KM	902.500,00 KM	5.016.000,00 KM
% struktura finansiranja od A				
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	89	7.400.903,00	435.072,00	6.965.831,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	113 %	125 %	12 %	188 %
% struktura (od B)				
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	41	3.576.026,00	179.158,00	3.396.868,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	52 %	60%	5 %	95 %
% struktura (od C)				
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	7	248.851,00	76.756,00	172.095,00
% u cijelosti završenih projekata (od A)	9 %	4 %	31 %	69 %
% struktura (od D)				

Tabela 2. Finansijska projekcija planiranih i ostvarenih projekata raspoređenih po sektorima na osnovu Plana implementacije.

	Oblast	Zbir finansijskih vrednosti projekata		Struktura finansiranja realizovanih projekata	
		Planirano	Realizovano	Budžet (%)	Ostalo (%)
2016. god.	Društveni razvoj	1.628.000,00	515.500,00	23,2%	76,8%
	Ekonomski razvoj	2.374.500,00	1.669.000,00	1,7%	98,3%
	Ekološki razvoj	2.514.000,00	1.952.719,00	12%	88%
	Ukupno	6.516.500,00	4.137.219,00	12,5%	87,5%
	% po planu implementacije				

Sektor ekonomskog razvoja

U sektoru ekonomskog razvoja za 2016. godinu planirana su 21 projekta. Iz prethodnih godina su prenešena 21 projekta čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini a započeta nije nijedan novi projekat, jer su svi projekti u ekonomskom sektoru planirani kao višegodišnji. Od toga je tokom prethodne godine u potpunosti realizirano 2 projekta. Za realizaciju ovih projekata je planirano 2.374.500,00 KM a izdvojeno je 1.669.000,00

KM što je 70,2 %. U ovom sektoru sredstva koja su namenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom eksternih izvora (Detaljne informacije su prikazane u tabalema u nastavku teksta).

Tabela 3. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u ekonomskom sektoru u 2016.godini

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	21	2.374.500,00	302.500,00	2.072.000,00
% struktura finansiranja od A	23,8%	72,8%	12,7%	87,3%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	7	443.000,00	25.000,00	418.000,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	33,3 %	18,6 %	8,26 %	20,2 %
% struktura (od B)				
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	5	103.000,00	15.000,00	88.000,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	23,8 %	4,3 %	0,05 %	4,25 %
% struktura (od C)				
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata				
% u cijelosti završenih projekata (od A)	2	340.000,00	10.000,00	330.000,00
% struktura (od D)	9,5 %	14,3 %	3,3 %	15,9 %

Društveni sektor

U društvenom sektoru za 2016. godinu planirano je 29 projekata. Iz prethodnih godina su prenešeno je 8 projekata čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini a započet je 18 projekata. Od toga je tokom prethodne godine u potpunosti realizirano 4 projekata. Za realizaciju ovih projekata je planirano 1.598.000 KM a izdvojeno je 515.500 KM što je 32,3%. U ovom sektoru sredstva koja su namenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz eksternih izvora i to u iznosu od 76,8%, a preostalih 23,2% je realizirano iz općinskog budžeta.

Tabela 4. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u društvenom sektoru 2016. godini.

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	29	1.598.000,00	257.000,00	1.340.500,00
% struktura finansiranja od A	32,9%	27 %	28,5 %	26,8%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	18	1.802.158,00	181.158,00	1.621.000,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	22,8%	30,44%	20,07%	32,3%
% struktura (od B)	62%	112,8%	70,48%	120,9%
C. Ukupan broj djelimično	14	582.158,00	139.158,00	443.000,00

realiziranih projekata				
% djelimično realiziranih projekata (od A)	17,7%	9,8 %	15,4%	8,8 %
% struktura (od C)				
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	4	1.220.000,00	42.000,00	1.178.000,00
% u cijelosti završenih projekata (od A)	5 %	20,6%	4,6 %	23,5%
% struktura (od D)				

Sektor zaštite okoliša/životne sredine

U sektoru okoliša/ zaštite životne sredine za 2016. godinu planirano je 17 projekata. Iz prethodnih godina su prenešena 15 projekata čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini a započeta su 1 projekta. Od toga je tokom prethodne godine u potpunosti realizirano 4 projekta. Za realizaciju ovih projekata je planirano 2.514.000,00 KM a izdvojeno je 1.952.719,00 KM što je 77,7 %. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz općinskog budžeta i eksternih izvora (Detaljne informacije su prikazane u tabelema u nastavku teksta).

Tabela 5. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u sektoru okoliša/ zaštite životne sredine u 2016.godine

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	17	2.514.000,00	275.000,00	2.239.000,00
% struktura finansiranja od A	20,25%	42,8%	30,5%	44,63 %
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	9	2.032.719,00	234.756,00	1.717.963,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	53 %	80,85 %	85,36%	76,7%
% struktura (od B)	11,4%	33,2 %	26 %	34,24 %
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	5	215.000,00	85.000,00	130.000,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	55,5 %	10,57 %	36,2%	7,6 %
% struktura (od C)	29,4 %	8,55 %	30,9 %	5,8 %
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	4	1.807.719,00	164.756,00	1.642.963,00
% u cijelosti završenih projekata (od A)	23,5 %	71,9 %	59,91 %	73,37%
% struktura (od D)	44,44 %	88,43 %	70,18%	95,2 %

3.3 Ključni rezultati i ostvareni progres

Na osnovu svih prikupljenih i obrađenih podataka o implementaciji projekata u izvještajnom periodu može se zaključiti da su godišnji rezultati vidljivi prije svega kroz stepen realizacije eksternih sredstava i ukupan obim implementiranih projekata u saradnji sa međunarodnim partnerima i domaćim institucijama, te subjektima viših nivoa vlasti. Poseban rezultat predstavlja unaprijeđeno institucionalno partnerstvo sa lokalnim subjektima javnog, nevladinog i privatnog sektora koji su dodatno doprinijeli prije svega uspješnom planiranju, ali i ukupnoj realizaciji postavljenih mjera i ciljeva na godišnjem nivou. Ukupan stepen realizacije od 65% u odnosu na plan je uspješan iz razloga što je trogodišnji plan implementacije postavljen dosta široko, gdje je obuhvaćen širi spektar projekata iz razloga što Općina ne raspolaže sa podacima koji će pozivi za finansiranje biti raspisani a koji ne, a dodatnu otežavajuću okolnost za realizaciju plana predstavlja i to što se veliki broj poziva svake godine dodatno mijenja, a neki nisu bili ni raspisani (IPA sredstva, UNDP – Dijaspورا za razvoj i sl.).

Kako sektor ekonomskog razvoja i podrške privatnim subjektima obuhvata jedan širi spektar sistemskih mjera i mehanizama koji moraju biti usklađeni sa politikama viših nivoa, uz njihovo aktivno uključivanje i podršku, smatramo da je kroz razvoj infrastrukturnih kapaciteta i kroz prve projekte jačanja kvaliteta radne snage učinjeni prvi koraci ka stvaranju preduvjeta za implementaciju velikih projekata podrške privredi koji bi obuhvatali jačanje tehničkih kapaciteta i uvođenje novih tehnologija, izmjenu postojećeg sistema strukovnog obrazovanja, te podršku pristupu tržištu i razvoj marketinga kod lokalnih preduzeća. Implementacijom navedenih mjera stvoriće se i preduslovi za realizaciju novih investicija čime bi se u potpunosti zaokružio proces uspostave povoljnog poslovnog ambijenta. Dodatni progres je vidljiv i u činjenici da je Općina 2016. Potpisala Sporazum o saradnji sa UNDP za implementaciju Projekta općinskog ekonomskog i okolišnog razvoja MEG koji će kroz 12 godina implementacije predstavljati najveću inicijativu UNDP-a i Vlade Švicarske u BiH u posljednjih 20 godina.

U domenu društvenog sektora najveći iskorak je ostvaren kroz unaprijeđenje kvaliteta usluga lokalne uprave, prije svega kroz jačanje kapaciteta Mjesnih zajednica za samostalnu pripremu i realizaciju razvojnih projekata iz domena njihovog rada, te sa obrazovnim sektorom u dijelu unaprijeđenja kapaciteta za sprovedbu mjera stručne dokvalifikacije i obrazovanja odraslih i kroz jačanje infrastrukture i tehničkih kapaciteta za mesmetan rad. Nešto slabiji rezultat, ali ipak značajan, je ostvaren i kroz insitucionalnu saradnju sa subjektima iz domena sporta i kulture gdje je lokalna uprava najviše aktivnoisti relaizirala u smjeru poboljšanja infrastrukturnih kapaciteta i uvjeta za rad. U 2016. godini Općina je pristupila realizaciji pristupila realizaciji projekta "Jačanje uloge Mjesnih zajednica u Bosni i Hercegovini" koji će Vlada Švicarske i UNDP realizirati sa 10 općina iz BiH u naredne 4 godine, gdje će se kroz projekt unaprijediti svi institucionalni kapaciteti MZ unaprijediti na nivo samostalne pripreme, praćenja i realizacije projekata, tako da bi u naredne 4 godine organi MZ trebali postati nosioci ukupnog ruralnog razvoja na području općine.

U oblasti okoliša najznačajniji rezultati su ostvareni kroz unaprijeđenje komunalne infrastrukture, energetske efikasnosti na javnim objektima, te kroz održavanje i unaprijeđenje lokalne saobraćajne infrastrukture. U ovoj oblasti je najviše došla do izražaja insitucionalna saradnja sa ostalim subjektima javnog sektora, prije svega sa komunalnim preduzećima i ustanovama, gdje je i realizirano najviše eksternih sredstava i gdje su njihovi godišnji planovi rada harmonizirani i usklađeni sa lokalnim razvojnim dokumentom kao polaznom osnovom. Kako je gore navedeno, MEG projekt kojem je Općina pristupila, ima posebnu komponentu usmjerenu ka unaprijeđenju vodosnabdijevanja i zaštite okoliša, gdje je u 2016. godini odrađen set pripremnih aktivnosti i analiza neophodnih za realizaciju projekata iz ove oblasti, a u saradnji sa JKP "Vodovod i kanalizacija".

3.4. Vertikalna i horizontalna usklađenost i nivo integrisanosti

U skladu sa planiranim razvojnim prioritetima koji su vertikalno usklađeni sa strateškim i planskim dokumentima viših nivoa vlasti, općina je u izvještajnom periodu realizirala i nekoliko projekata koji su definirani kao prioritetni i kod institucija viših nivoa, najviše iz oblasti u kojima općina nije direktno nadležna, te u oblasti javne infrastrukture i zaštite okoliša. Stepenn realizacije nije zadovoljavajući, prije svega zbog nedostatka sredstava sa viših nivoa vlasti i sufinansiranja projekata u mnogo manjem obimu od planiranog. U izvještajnom periodu najznačajniji projekti realizirani u saradnji sa višim nivoima vlasti uključuju: Izradu projektne dokumentacije za sanaciju gradske deponije, Izgradnju lokalnog kanalizacionih sistema u naseljima Mahala i Željezničko naselje (I faza), a zbog proceduralnih razloga projekt "unaprjeđenje poslovne infrastrukture u Poslovnoj zoni Šejkovača" nije odobren za finansiranje, iako je Općina u budžetu planirala 100.000 KM za sufinansiranje ovog projekta. Ukupna vrijednost navedenih projekata iznosi 524.756,00 KM, a pri tome iz eksternih izvora viših nivoa vlasti realizirano je 360.000,00 KM sredstava, gdje su dominirali izvori od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma, Fondacije za održivi razvoj (OdRaz), Fonda za zaštitu okoliša FBiH, te Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva USK. Ostatak od 164.756,00 KM za navedene projekte je bilo obezbijeđeno iz budžeta Općine Sanski Most.

Pored navedenog, Općinsko vijeće Sanski Most je u decembru 2016. godine usvojilo i Plan kapitalnih investicija za period 2016. – 2021. Kao integrirani dokument, Program kapitalnih investicija infrastrukturnog razvoja općine podrazumijeva plan investiranja iz općinskog budžeta u infrastrukturu, javne objekte i opremu, te kao takav predstavlja integralni plan svih lokalnih javnih ustanova i preduzeća, koji obuhvata zajedničke planove infrastrukturnog ulaganja javnog sektora na području općine. Sam Plan kapitalnih investicija je prije svega u potpunosti usklađen sa Staretgijom lokalnog razvoja, uz dopunu projekata koji nisu obuhvaćeni strateškim dokumentom, odnosno nisu od strateškog značaja po MIPRO metodologiji.

3.5 Institucionalni kapaciteti općinske/opštinske/gradske uprave i saradnja sa bitnim akterima

Poslove centralne koordinacione jedinice za upravljanje razvojnim aktivnostima u općini Sanski Most provodi JURA – Jedinica za upravljanje razvojem koja je utvrđena Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o organizaciji i djelokrugu rada općinskog organa uprave općine Sanski Most koju je Općinsko vijeće Sanski Most usvojilo na 23. sjednici održanoj 19.03.2015. godine. JURA kao posebna organizaciona jedinica, između ostalog, zadužena je za poslove koordinacije upravljanja razvojem, strateškog planiranja, implementacije strategije razvoja, te praćenju i vrednovanju realizacije strateških mjera i projekata. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Jedinstvenog općinskog organa uprave JURA uključuje 7 uposlenika i kadrovski je popunjena u skladu sa Pravilnikom. Vezano za potrebe za daljim poboljšanjem kapaciteta ove jedinice neophodno je u narednom periodu izvršiti dodatne obuke iz oblasti upravljanja projektnim ciklusom i dio redovnih poslova ovih uposlenika dijelom preraspodijeliti na druge uposlene kako bi primarni zadatak JURA-e bio koordinacija i upravljanje aktivnostima iz domena lokalnog razvoja.

Tokom prve godine implementacije lokalnog razvojnog dokumenta (2014.) usvojen je i APIS – alat za praćenje implementacije strategije kao multidisciplinarna baza podataka koja sadrži objedinjene podatke o planiranim projektima, njihovom stepenu implementacije, finansijskoj konstrukciji i kapacitetima zaduženim za realizaciju. Tokom 2016. APIS je bio u potpunosti funkcionalan, i ažurira se na tromjesečnoj osnovi, i najviše je služio za izradu izvještaja o stepenu implementacije, a ujedno će i poslužiti za izradu Plana implementacije 2018. – 2020.

U pogledu implementacionih kapaciteta ostalih aktera (NVO, poslovnog sektora i drugih aktera koji učestvuju ili indirektno doprinose implementaciji Strategije) stanje se može opisati kao zadovoljavajuće sa tendencijom unaprijeđenja jer svake godine, od izrade i usvajanja strategije razvoja proširuje se mreža lokalnih subjekata i partnera koji aktivno učestvuju u izradi i provođenju razvojnih projekata. Od ostalih aktera kao ključni partneri se izdvajaju, pored javnih preduzeća i ustanova, i nekoliko nevladinih organizacija koje se bave lokalnim

razvojem, a posebno se ističu ZZ Agrisan i Udruženje za ekonomski razvoj i zapošljavanje TERRA SANA, a u društvenom sektoru najznačajniji partneri među lokalnim udruženjima su Centar za izgradnju mira – CIM, te Udruženje FENIX. Poseban iskorak u NVO sektoru je napravilo i nekoliko udruženja žena koje su već u 2016. godini u saradnji sa Općinom pristupili izgradnji vlastitih kapaciteta kako bi u narednoj godini bila pripremljena za samostalnu izradu i realizaciju projekata iz domena svog rada. Pored razvojne, ova udruženja imaju i izrazitu socijalnu komponentu jer svojim djelovanjem direktno utiču na bolju socijalnu integraciju žena iz ruralnih područja u rad lokalne zajednice. Navedeni akteri su dijelom samostalno, a dijelom u saradnji sa Općinom aplicirali na vanjske fondove i ostvarili eksterna sredstva ili na drugi način doprinjeli implementaciji strategije (uglavnom tehničkim obukama i edukacijama za korisnike). Posebno je važno istaći činjenicu da su navedeni partneri izgradili kapacitete do te mjere da samostalno učestvuju kao stručni konsultanti u drugim općinama USK u sklopu implementacije njihovih strategija, a imali su i ključnu ulogu u implementaciji projekata međuopćinske saradnje gdje je učestvovala i općina Sanski Most.

U pogledu daljeg jačanja saradnje i kapaciteta vanjskih aktera neophodno je prije svega sprovesti niz mjera usmjerenih na jačanju ljudskih i administrativnih kapaciteta u smislu samostalne izrade i sprovedbe projektnih ideja i međusobno uvezivanje u svrhu kvalitetnije komunikacije i protoka informacija. Ove mjere je potrebno sprovesti dvosmjerno – posebno educirati predstavnike nevladinog sektora, a posebnu pažnju posvetiti obuci i "administrativnom opismenjanju" lokalnih privrednih subjekata. Ove mjere je neophodno sprovesti najviše iz razloga što postoji niz otvorenih fondova, naročito međunarodnih, koji nude sredstva za sufinansiranje razvojnih mjera, a na koje Općina kao organ uprave ne može aplicirati. S druge strane usvajanjem niza mjera i odluka od strane institucija državnog nivoa vlasti očekuje se otvaranje novih predpristupnih fondova EU (IPA II i IPARD) koji su prevashodno usmjereni ruralnom razvoju a na koje velikim dijelom mogu aplicirati poduzetnici i udruženja samostalno.

Poseban akcenat će se staviti na izgradnju kapaciteta privrednih subjekata za samostalnu pripremu i realizaciju projekata, jer je za 2017. najavljeno nekoliko javnih poziva, a isti proces lokalna uprava će paralelno raditi i sa predstavnicima MZ i lokalnih udruženja na implementaciji budžetskih sredstava prema LOD metodologiji EU.

4. KLJUČNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, na području općine Sanski Most živi 40.641 stanovnika, od čega 30.091 radno aktivnih¹, odnosno 74% od ukupnog broja. Zaposlenih je 4.893, dok je na evidenciji 4.179 nezaposlenih². Upoređujući sa prethodnom godinom, došlo je do smanjenja ukupnog odnosno radno aktivnog stanovništva, dok je broj zaposlenih povećan u odnosu na isti period. Broj zaposlenih je povećan za 197, a broj nezaposlenih je smanjen za 398. Prosječna neto plata je 756 KM i predstavlja umanjeње za 3 KM u odnosu na prethodnu godinu. Upoređujući općinu Sanski Most u pogledu vitalnih makro indikatora sa prosjekom u FBiH može se zaključiti da, iako općina Sanski Most spada u red nedovoljno razvijenih općina, u protekle 4 godine evidentan je konstantan porast nekih ključnih indikatora kao što su uvoz, izvoz, poreski prihodi, te broj registriranih poslovnih subjekata. Što se tiče zaposlenosti, do 2014. godine imali smo pozitivan trend koji je prekinut 2015. godine, ali već 2016. godine došlo je do novog povećanja broja zaposlenih, te smanjenja broja nezaposlenih. Usljed naglašenih migracija karakterističnih za područje USK, u proteklim godinama ovaj problem je izražen i na području Sanskog Mosta gdje je prisutan stalni trend opadanja ukupnog broja stanovnika, što implicira i negativnim trendom upisa ukupnog broja učenika u osnovne i srednje škole na području općine.

¹ Izvor: federalni zavod za programiranje razvoja "Makroekonomski pokazatelji po općinama za 2016. godinu"

² Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje Biro rada Sanski Most

U nastavku je dat tabelaran prikaz makropokazatelja za polaznu i izvještajnu godinu (ili zadnju godinu za koju su podaci dostupni). Popunjene su kolone za koje se moglo doći do podataka:

OSNOVNI INDIKATORI RAZVOJA	Indikator	Polazno stanje			2015. god.			2016. god.		
		2014.			Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
		Ukupno	M	Ž						
Stanovništvo	broj	43.511	21.538	21.973	43.270	21.419	21.851	40.641	20.826	19.815
Zaposlenih stanovnika	broj	4.747	3.158	1.589	4.696	3.122	1.574	4.893	3.147	1.746
	%	100	66,5	32,5	100	66,5	32,5	100	64,3	35,7
Nezaposlenih stanovnika	Broj	4.550	2.441	2.109	4.577	2.481	2.096	4.179	2.083	2.096
	%	100	53,6	46,4	100	54,2	45,8	100	49,8	50,2
Broj preduzeća/1000 stanovnika	omjer	38,7			39,3			42,6		
Prosječna neto plaća u KM	iznos	744			759			756		
Broj učenika osnovnih i srednjih škola na hiljadu stanovnika	broj	85			78			78		
Broj ljekara/1000 stanovnika	omjer	0,74			0,8			0,91		
Iznos realiziranih sredstava za prioritete iz razvojne strategije	iznos	630.073,00			945.117,00			509.216,00		
Uvoz	iznos	16.770.000			19.326.000			22.761.000		
Izvoz	iznos	29.092.000			34.450.000			34.243.000		
Poreski prihodi	iznos	2.045.000			2.133.000			2.775.000		
Struktura poslovnih subjekata										
Pravna lica	broj	586			609			625		
Podružnice	broj	405			409			425		
Obrti	broj	691			683			683		

5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Realizacija strategije u 2016. godini je srednja, što pokazuje 61 % ostvarenja u odnosu na ukupan broj planiranih projekata u izvještajnom periodu, i predstavlja napredak i progres u odnosu na 2015. godinu kad je stepen realizacije bio 56%. U pogledu finansijske realizacije stanje se može ocjeniti zadovoljavajućim odnosno ukazuje da je planiranje bilo realno, a što se može sagledati iz ukupnog procenta realizacije planiranih sredstava od 70 %, s tim da je u ovom ukupnom iznosu uključeno i povećanje iznosa po pojedinačnim projektima u odnosu na planirano gdje su ostvareni i veći rezultati, odnosno za neke projekte realizirano je više sredstava u odnosu na plan, pa samim tim i obim realizacije je bio nešto veći. U pogledu realizacije eksternih sredstava procent od 87,5 % eksternih sredstava ukazuje na zadovoljavajuće stanje, naročito iz razloga što je realizacija sredstava iz eksternih izvora u 2015. god. bila 82%, te da da bi se u narednom ciklus planiranja trebalo fokusirati na realizaciju projekata za čije sufinansiranje je već uspostavljena saradnja sa postojećim partnerima kroz implementaciju prethodnih mjera i projekata. Ovdje se prije svega misli na izuzetno uspješnu saradnju sa međunarodnim subjektima – UNDP, USAID, GIZ, te domaćim institucijama na višim nivoima vlasti – kantonalna i federalna ministarstva, direkcije, zavodi i agencije, s tim da je saradnja sa domaćim subjektima mnogostruko manjeg obima u finansijskom smislu. Neophodno je dodatno unaprijediti kapacitete privrednih subjekata, udruženja i organa MZ jer postoje direktni fondovi za realizaciju projekata iz njihove djelatnosti, a na koje Općina kao organ uprave ne može aplicirati. Pored navedenog, u narednom periodu neophodno je aktivnije pristupiti izradi i provedbi projekata JPP-a (javno-privatnog partnerstva) obzirom da postoji zakonska regulativa i primjeri dobre prakse u pojedinim općinama u BiH.

Obzirom da su svi sektorski ciljevi postavljeni prilično široko i pokrivaju cjelokupan period implementacije do kraja 2016. godine, nije došlo do cjelokupne implementacije jednog ili više sektorskih ciljeva, ali je bitno da je u

okviru svakog sektorskog cilja realiziran bar minimum aktivnosti, odnosno da je u sklopu svakog cilja sprovedena aktivnost izrade i apliciranja projektnih prijedloga prema potencijalnim donatorima.

Fokus lokalne uprave u narednom periodu će biti intenziviranje aktivnosti na uspostavi i promociji povoljnog poslovnog ambijenta i proširenju postojećih i realizaciji novih investicija u realnom sektoru na lokalnom nivou, kako bi se pokušao ostvariti minimum uvjeta za nova zapošljavanja omladinske populacije. Paralelno s ovim nastavit će se sa unaprijeđenjem poslovne infrastrukture i sprovođenjem projekata stručne dokvalifikacije i zapošljavanja, a u 2017. se planira uspostava mehanizma za podršku samozapošljavanju kroz sufinansiranje start-up biznisa. Na bazi navedenog i analize stanja i potreba kreirat će se novi set mjera u društvenom sektoru kojim će se nastojati proširiti set usluga lokalne uprave kroz postojeća tijela i organe Mjesnih zajednica..

U 2016. godini su značajno unaprijeđeni institucionalni kapaciteti za učinkovitije upravljanje razvojem. Ovo se prije svega odnosi na stanje JURA-e gdje je ista formirana u funkcionalno uspostavljena u martu 2015. godine kadrovski popunjena na bazi postojećih ljudskih kapaciteta. Tokom 2016. godine redovno su održavani sastanci JURA-e (najmanje jednom mjesečno) na kojima se radilo na pripremi i realizaciji većine projekata, a JURA je održavala i redovnu komunikaciju i koordinaciju sa ostalim predstavnicima privatnog i javnog sektora tokom realizacije projekata iz njihove nadležnosti. Vezano za potrebe za daljim poboljšanjem kapaciteta ove jedinice neophodno je u narednom periodu izvršiti dodatne obuke iz oblasti upravljanja projektnim ciklusom i dio redovnih poslova ovih uposlenika dijelom preraspodijeliti na druge uposlene kako bi primarni zadatak JURA-e bio koordinacija i upravljanje aktivnostima iz domena lokalnog razvoja.

Što se tiče ostalih radnih mjesta u čijem domenu su poslovi upravljanja lokalnim razvojem, stanje je zadovoljavajuće jer je izmjenom Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Jedinstvenom općinskom organu uprave, svim načelnicima službi u opisu posla pridodata i obavezna saradnja i koordinacija u poslovima lokalnog razvoja, koja je bila na zadovoljavajućem nivou tokom 2016. godine.

U domenu zapažanja o ostvarenom kvalitetu sistemskog upravljanja razvojem bitno je naglasiti:

- Plan implementacije za period 2016-2018. godinu je pripremljen u skladu sa JURA kalendarom, te je korišten kao jedan od osnovnih ulaznih dokumenata tokom izrade općinskog budžeta i ostalih programskih dokumenata. Do kraja godine pripremiće se novi Plan implementacije za period 2017. – 2019. i isti do kraja decembra uputiti Općinskom vijeću na usvajanje;
- godišnji planovi rada službi su pripremljeni u skladu sa JURA kalendarom i JURA definisanim rokovima i pri izradi istih je primjenjen projektni pristup. Izveštaji o realizaciji planova službi su redovno razmatrani i korišteni za pripremu korektivnih mjera, te uz postojeći Plan implementacije korišteni kao polazna osnova za izradu novih planova rada službi;
- u pogledu izgradnje mehanizama saradnje sa privatnim sektorom postignut je značajan napredak, naročito u projektima jačanja kvaliteta radne snage i unaprijeđenja poslovne infrastrukture na bazi potreba lokalne privrede. U domenu jačanja javno-privatnog dijaloga nije ostvareno dovoljno aktivno uključivanje privatnog sektora u implementaciju projekata ekonomskog razvoja, najviše zbog nedovoljnog poznavanja koncepta javno-privatnog partnerstva, nedostatka znanja i iskustava iz ove oblasti među uposlenicima lokalne uprave, ali i zbog teško provodive postojeće zakonske regulative na području USK.

U narednom planskom ciklusu posebnu pažnju je potrebno posvetiti:

- Realnom planiranju razvojnih projekata na bazi raspoloživih sredstava u općinskom budžetu, obimu pripremljenosti projektno – tehničke dokumentacije, stepenu obučenosti ljudskih kapaciteta i postojećih sporazuma i saradnje sa potencijalnim donatorima. S druge strane, općinski budžeti moraju biti komplementarni sa postojećim i važećim planovima implementacije.
- Planiranje i implementaciju svih projekata bazirati na partnerstvu sa vanjskim subjektima (privrednici, udruženja, MZ, JP i JU) iz dvojakog razloga – rasteretiti dijelom lokalnu upravu kako bi ostalo prostora za realizaciju ostalih razvojnih mjera, ali i kako bi vanjski partneri stekli neophodna znanja i iskustva za samostalnu pripremu i realizaciju projekata

- Dodatno profilirati i rasporediti poslove unutar JURA-e, kako bi ista bila maksimalno u funkciji planiranja i praćenja lokalnog razvoja, te istu rasteretiti određenih tekućih poslova na kojima se gubi dio vremena i sredstava koji bi se bolje usmjerili u razvojnom sektoru.
- Kao prioritet za realizaciju postaviti projekte usmjerene na povećanju stvaranja nove vrijednosti, te projektima koji su nastavak prethodno realiziranih inicijativa, odnosno projekti koji će rezultirati samoodrživošću nakon zvaničnog završetka implementacije.

6. ANEKSI

- Tabela pregled stanja realizacije projekata u 2016. godini

Tabelarni pregled stanja realizacije strateških projekata u 2016. godini

Veza sa strateškim i sektorskim ciljem i programom	Projektat /mjera	Status projekta (u toku, završen, prolongiran, otkazan, zaustavljen)	Izvori finansiranja		
			Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
SC 1:O.C.1.2	Promocija investicijskih mogućnosti Sanskog Mosta	u toku	5.000,00		5.000,00
SC 1:O.C.1.2; O.C:2.1.	Podsticanje mladih nezaposlenih na osnivanje MSP kroz mentorstvo sa dijasporom i u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje	u toku	5.000,00	35.000,00	40.000,00
SC 2. OC 1.3. OC 3.7.	Uspostava sistema permanentne edukacije registriranih poljoprivrednih proizvođača	U toku	5.000,00	15.000,00	20.000,00
SC 2. OC 1.1.	Razvoj sektora proizvodnje i prerade ljekovitog i aromatičnog bilja	U toku		30.000,00	30.000,00
SC 2., OC 1.2., OC 3.7.	Povećanje stepena finalizacije poljoprivredne i prehrambene proizvodnje kroz izgradnju pogona za sušenje i prerada istih	U toku		80.000,00	80.000,00
SC 2., OC 1.2., OC 3.7.	Proširenje kapaciteta poljoprivredne proizvodnje u zatvorenom prostoru-plastenici	Završen, proširen na dalje	10.000,00	30.000,00	40.000,00
SC 2.OC 1.1.OC 1.3.	Unaprijeđenje stepena finalne proizvodnje u stočarstvu kroz nabavku UHT linije za proizvodnju i pakovanje	Završen		300.000,00	300.000,00
SC 2. OC 1.4.	Sajam obrta, turizma i poljoprivrede	U toku	4.000,00	10.000,00	14.000,00
SC 2, OC 1.4.	Rekonstrukcija i izgradnja turističko-zdravstvenog kompleksa „Banja Iliđa“ u svrhu održivog razvitka zdravstvenog turizma	Završen, proširen na dalje		1.140.000,00	1.140.000,00
SC 3, OC 2.2.	Uspostava geoinformacionog sistema u Organu uprave Sanski Most (GIS)	U toku	20.000,00		20.000,00
SC 3, OC 2.2.	Edukacija NVO subjekata i predstavnika MZ u oblasti PCM-a	U toku	2.000,00	8.000,00	10.000,00
SC 3, OC 2.2.	Podrška uspostavi i razvoju Foruma NVO	U toku	2.000,00		2.000,00
SC3, OC 2.3.	Unaprijeđenje kapaciteta MZ kroz vđenje e-uprave(matične i zemljišne knjige)	U toku	10.000,00	30.000,00	40.000,00
SC3, OC 2.3.	Adaptacija društvenog doma u svrhu unaprijeđenja kvaliteta javnih i kulturnih sadržaja	U toku	15.000,00	30.000,00	45.000,00
SC3, OC 2.3.	Rekonstrukcija sportsko-rekreacionog kompleksa DTV Partizan	završen	37.658,00		37.658,00
SC3, OC 2.3.	Manifestacija „Međunarodna sedmica mira“	U toku	2.000,00	8.000,00	10.000,00

SC 3, OC 2.1.	Stipendiranje studenata deficitarnih stručnih usmjerenja	Završen, proširen na dalje	50.000,00		50.000,00
SC 3, OC 2.2.	FENIX-ova akademija stručnog usavršavanja kadrova socijalno-zdravstvenog sektora	U toku		20.000,00	20.000,00
SC 3, OC 2.2.	Proširenje kapaciteta Staračkog doma „Zlatna jesen“	U toku		300.000,00	300.000,00
SC 3, OC 2.2.	Unaprijeđenje kvaliteta usluga Opće bolnice – nabavka CT i anesteziološkog aparata	završen		30.000,00	30.000,00
SC 3, OC 2.2.	Podrška Centru za mentalno zdravlje u okviru Opće bolnice	U toku	4.000,00		4.000,00
SC 3, OC 2.2.	Izrada Plana i rješavanje problema pasa lualica	U toku	3.000,00	20.000,00	23.000,00
SC 3, OC 2.2.	Mladi za mlade-uspostavlja je programa razmjene i studijskih posjeta	U toku	1.500,00	10.000,00	11.500,00
SC 2, OC 3.1.	Izgradnja kanalizacione mreže u naselju „Mahala“	završen		90.000,00	90.000,00
SC 2, OC 3.1.	Izgradnja kanalizacione mreže u „Željezničkom naselju“ I faza	U toku	160.000,00	220.000,00	380.000,00
SC 2, OC 3.3.	Rekonstrukcija lokalne putne mreže u Mjesnim zajednicama	U toku		1.368.868,00	1.368.868,00
SC 2, OC 3.4, OC 3.5.	Izrada Općinskog plana upravljanja otpadom	završen		4.095,00	4.095,00
SC 2, OC 3.1., OC 3.3.	Izrada izvedbeno-tehničke dokumentacije za prečišćavanje otpadnih voda	završen	4.756,00	50.000,00	54.756,00
SC 2, OC 3.6., OC 2.2.	Izrada elaborata energetske efikasnosti za zgrade u javnom vlasništvu	U toku	5.000,00		5.000,00
SC 2, OC 3.6.	Rekonstrukcija ulične rasvjete u užem gradskom jezgru I-III zona	U toku	65.000,00	5.000,00	70.000,00
SC 2, OC 3.6., OC 2.2.	Utopljanje zgrade Općine	završen	15.000,00	55.000,00	70.000,00
SC 2, OC 3.7.	Mjere zaštite od poplava – regulacija korita rijeka Sane i Blihe i Pilješke rijeke	U toku		20.000,00	20.000,00